

Анетта Крижановська
викладач кафедри освітології і педагогіки
Західноукраїнський національний університет

Уляна Стахів
здобувач 1 курсу магістратури
спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітньо-професійна програма «Управління закладами освіти»
Західноукраїнський національний університет

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТАРШОКЛАСНИКА

Середня загальноосвітня школа є найважливішим етапом освіти, на якому будується майбутнє. Гуманістична школа уникає одноманітності у викладанні та у формах організації навчання, а також адміністративно-командних методів управління. У центр роботи поставлений кожен учень з його віковими потребами, пізнавальними інтересами та здібностями. Така школа поважає власну гідність кожного учня, його індивідуальні життєві цілі, запити і інтереси, створює сприятливі умови для його самовизначення, самореалізації і саморуху у розвитку. Як зазначається в концептуальних засадах реформування середньої школи від Міністерства освіти і науки України, «нова українська школа буде працювати на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі школа максимально враховує права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму» [1].

Вчитель сучасної школи істотно відрізняється від учителя колишньої формації. Він не бере на віру жодного постулату, його можуть переконати тільки глибокі аргументи, щирість і правда. Саме класний керівник відповідає за свій клас майже з усіх питань, включаючи здоров'я учнів, їх успішність, міжособистісні відносини, взаємодію з батьками, а також контакти з різноманітними комісіями і порадами щодо сприяння сім'ї та школі. Класний керівник – ключова фігура в здійсненні виховної функції, а метою його діяльності є створення умов для успішної соціалізації учнів у суспільстві, для їх саморозвитку і самореалізації.

Загалом, можна стверджувати, що класний керівник є найважливішим агентом соціалізації, і саме на класного керівника в першу чергу покладена відповідальність за подолання дидактичної домінанти в школі. Поведінка вчителя, який тільки вирішує і дає вказівки, на сьогодні є неефективною. Педагог має стати зацікавленим і рівноправним учасником спільної діяльності. Його дії не можуть бути передачею готового досвіду, мати характер опіки чи педагогічного диктаторства. Управлінська діяльність класного керівника потребує звернення до особистісної ціннісно-сислової сфери визначення цілей педагогічної діяльності, своєї ролі у житті школярів як особистісно ціннісної взаємодії [2].

У зв'язку з викладеним вище очевидна необхідність провести ретельний соціально-психологічний аналіз класного керівництва. Одним з найбільш поширених підходів у вивченні керівництва і лідерства є транзакціоністський підхід. В рамках зазначеної парадигми керівництво розглядається як процес взаємодії, який розуміється як соціальний обмін між керівником і підлеглими. Керівник реалізує корисну для групи діяльність, визначаючи ситуацію і напрямки дій, а натомість отримує дедалі більшу повагу підлеглих і їх лояльність. Важливим компонентом обміну виступають соціально-перцептивні процеси, зокрема, каузальна атрибуція керівника щодо роботи підлеглих. Модель обміну підкреслює значимість послідовників, їх взаємний вплив і взаємообслуговування в процесі керівництва [3]. Транзакціоністський підхід співзвучний ідеям особистісно орієнтованого підходу в освіті і може служити основою соціально-психологічного вивчення класного керівництва.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. С. 17. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Яцула Т. В. Управлінська діяльність класного керівника на основі аксіологічного підходу. С. 68. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/530206.pdf>
3. Цимпеу М. Д. Взаємовплив класного керівника і старшокласників в педагогічному спілкуванні: дис. канд. психол. наук. М., 1990.